

RAZILAŞDIRILMIŞDIR:

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankın

Baş direktoru

_____ Z. Z. Əliyev

«_19_» _____ iyul _____ 2024-cü il

TƏSDİQ EDİLMİŞDİR:

“Qala Sığorta” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti

İdarə Heyətinin sədri

_____ F. K. Allahverdiyev

«_19_» _____ iyul _____ 2024-cü il

ƏMLAKIN İSTİSMARI İLƏ BAĞLI MÜLKİ MƏSULİYYƏTİN SİĞORTASI

QAYDALARI

“Qala Sığorta” ASC

2024

MÜNDƏRİCAT

ƏSAS ANLAYIŞLAR	3
1. SİĞORTA SİNFİ	5
2. SİĞORTA PREDMETİ	5
3. SİĞORTA OBYEKTİ	5
4. SİĞORTA MƏBLƏĞİ	5
5. SİĞORTA HADİSƏSİ VƏ SİĞORTA RİSKLƏRİ	5
6. SİĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR	6
7. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANMASI	7
8. SİĞORTA HAQQI	7
9. AZADOLMA MƏBLƏĞİ	7
10. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏRİN EDİLMƏSİ	8
11. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ	8
12. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ	8
13. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ:	9
14. SİĞORTA RİSKİNDƏKİ DƏYİŞİKLİKLƏR	10
15. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ VƏ SİĞORTAÇI TƏRƏFİNDƏN NƏZARƏT	11
16. SİĞORTA HADİSƏSİNİN TƏSDİQİ	11
17. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR	11
18. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMA QAYDASI	12
19. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI	13
20. SUBROQASIYA HÜQUQU	14
21. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ	14
22. İŞ SİRLƏRİNİN GİZLİ SAXLANILMASI	14
23. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI	14
24. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR	14

ƏSAS ANLAYIŞLAR

Sığortalı – sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığortaçı – sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Faydalanan şəxs – sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişi verilməli olan şəxs;

Aktuari – qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanması üçün əsasları müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

Sığorta müddəti – sığorta risklərinin sığortalandığı müddət.

Sığorta hadisəsi – qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;

Sığorta tələbi – sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi – sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığorta marağı – sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı və onun obyektini sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafe;

Sığorta haqqı – risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk – sığorta obyektini ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimalla qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi – sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;

Sığorta müqaviləsi – sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma;

Üçüncü şəxslər - Sığorta müqaviləsinin tərəfi olmayan və bu qanuna görə sığorta hadisəsi nəticəsində əmlakına və sağlamlığına zərər vurulan hüquqi və fiziki şəxslər, habelə onların hüquqi varisləri üçüncü şəxs sayılırlar. Sığortalı, onun ailə üzvləri, onunla bir qeydiyyatda yaşayan və ya əmlakdan qanuni əsaslarla istifadə edən şəxslər, və onun işçiləri üçüncü şəxs sayılırlar.

Sığorta şəhadətnaməsi – sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;

Sığortanın ərazisi - sığorta obyektinin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi (yer).

Azadolma məbləği – Azadolma məbləği, sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissədir.

Əhəmiyyətli hallar - Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onun şərtlərinin müəyyənləşdirilməsi qərarına təsir göstərə bilən hallar.

1. SİĞORTA SİNFİ

- 1.1. Bu qaydalara əsasən təqdim edilən sığorta məhsulu sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan ümumi mülki məsuliyyətin sığortası sinifinə aiddir.

2. SİĞORTA PREDMETİ

- 2.1. Sığorta predmeti dedikdə əmlakın (daşınar və ya daşınmaz əmlak) istismarı ilə bağlı üçüncü şəxslər qarşısında mülki məsuliyyət başa düşülür.

3. SİĞORTA OBYEKTİ

- 3.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyektini, sığorta hadisəsi nəticəsində digər fiziki şəxslərin sağlamlığına xəsarət yetirməsi və ya fiziki şəxslərin əmlakına, həmçinin hüquqi şəxslərə vurduğu zərərin əvəzinin ödənilməsi ilə bağlı sığortalının əmlak mənafeleəri başa düşülür.

4. SİĞORTA MƏBLƏĞİ

- 4.1. Sığorta məbləği sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin sığorta müqaviləsi ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddidir və onun əsasında sığorta haqqının və sığorta ödənişinin həcmi müəyyən edilir.
- 4.2. Sığorta müqaviləsində göstərilmiş hədd, əgər müqavilədə məsuliyyətin hədləri aşağıdakı kimi razılaşdırılmayıbsa, həm fiziki, həm də maddi zərər üçün vahid məbləğdə müəyyən edilmiş hesab olunur:
 - 4.2.1. məhkəmə xərclərinin kompensasiyası da daxil olmaqla, sığortaya qəbul edilmiş hər bir risk üzrə (bu qaydaların 5.6-cı bəndi);
 - 4.2.2. bir sığorta hadisəsi üzrə;
 - 4.2.3. bir sığorta hadisəsi nəticəsində zərər çəkən bir şəxsə verilən ödəniş üzrə.
- 4.3. Sığorta müddətində baş vermiş bütün sığorta hadisələri üzrə verilən sığorta ödənişinin ümumi məbləği öhdəliyin müəyyən edilmiş illik ümumi məbləğini aşı bilməz.

5. SİĞORTA HADİSƏSİ VƏ SİĞORTA RİSKLƏRİ

- 5.1. Sığorta riskləri aşağıdakı kimi müəyyən edilir:
 - 5.1.1. elektrik və ya qaz cihazlarından istifadə nəticəsində yaranan yanğın, yaxud belə yanğının qarşısının alınması üçün görülən tədbirlərin nəticələri;
 - 5.1.2. qaz partlayışı;
 - 5.1.3. elektrik naqillərində baş verən qısa qapanma;
 - 5.1.4. su, istilik və kanalizasiya xətlərində baş verən qəza nəticəsində subasma;
 - 5.1.5. hər hansı predmetin və ya onun hissələrinin düşməsi, atılması, dəyməsi, dağılması, axıdılması və digər bu kimi formalarda təsiri;
- 5.2. Sığorta hadisəsi sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən və bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş, mülki qanunvericiliyin normalarına uyğun olaraq üçüncü şəxslərin onlara dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsi üzrə sığortalıya və ya sığorta olunan şəxsə qarşı tələb irəli sürməsi üçün əsas olan haldır.
- 5.3. Bu qaydalar üzrə əmlakın istismar edilməsi, o cümlədən onun ərazisində inşaat, təmir, yenidənqurma və ya digər işlərin aparılması nəticəsində 5.1 bəndində qeyd edilən hallarda zərərçəkən üçüncü şəxslərin sağlamlığına və (və ya) əmlakına dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsi üzrə mülki məsuliyyətin yaranması faktı sığorta hadisəsi hesab olunur.
- 5.4. Əgər zərər dəyməsi faktı məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı ilə və ya sığortaçının yazılı razılığı əsasında üçüncü şəxsin sağlamlığına və ya əmlakına dəyən zərəri sığorta olunanın ödəməsi barədə maddi iddianın sığortalı, yaxud sığorta olunan tərəfindən qəbul olunması ilə təsdiqlənsə, baş vermiş hadisə sığorta hadisəsi sayılır.
- 5.5. Sığorta hadisəsi baş verərsə, aşağıdakı hallar üzrə sığortaçının sığorta ödənişi vermək öhdəliyi yaranır:

- 5.5.1. zərərçəkənin ölümü, əmək qabiliyyətini itirməsi (əlillik);
- 5.5.2. üçüncü şəxsə məxsus əmlakın məhv olması və ya zədələnməsi (maddi zərər).
- 5.6. Əgər sığorta müqaviləsində razılaşıdırılmışdırsa, sığortaçı şəraitin ilkin araşdırılması və sığortalının və ya sığorta olunanın təqsirlilik dərəcəsinin aydınlaşdırılması üzrə əsaslandırılmış xərcləri, həmçinin zərərin səbəbi olması ehtimal edilən hadisə ilə əlaqədar məhkəmə orqanlarında işin aparılması üzrə çəkilən xərcləri sığortalıya ödəyir.
- 5.7. Sığortaçı həmçinin sığorta hadisəsi nəticəsində zərərə məruz qalan şəxsin həyatının və ya əmlakının xilas edilməsi, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmnin azaldılması məqsədilə sığortalının və ya sığorta olunanın lazımı və məqsədəuyğun xərclərinin evəzini ödəyir.

6. SİĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR

- 6.1. Əgər sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, aşağıda göstərilənlər üzrə təminat verilmir:
 - 6.1.1. Daimi, mütəmadi və ya uzunmüddətli termik təsirin, yaxud qazın, buxarın, şüanın, mayenin, nəmişliyin təsiri, həmçinin istənilən, o cümlədən qeyri-atmosfer çöküntülərinin (qurum, his, tüstü, toz və s.) təsiri;
 - 6.1.2. Sığortalının və ya sığorta olunanın peşəkar fəaliyyəti;
 - 6.1.3. Sığortalının və ya sığorta olunanın icarəyə (kirayəyə, lizinqə), girova və ya saxlamağa götürdüğü predmetlərin zədələnməsi, məhv olması və ya korlanması ilə bağlı zərərin evəzinin ödənilməsi barədə tələblər;
 - 6.1.4. Qarantıya və analogi öhdəliklər və ya qarantıya müqaviləsi üzrə tələblər;
 - 6.1.5. Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş həcmdən və məbləğdən yuxarı olan zərərin evəzinin ödənilməsi barədə tələblər;
 - 6.1.6. Mənəvi ziyanın kompensasiyası üzrə iddialar;
 - 6.1.7. Şərəfin, ləyaqətin və işgüzar nüfuzun müdafiəsi üzrə iddialar.
- 6.2. Baş verən hadisə aşağıdakı hallarda sığorta hadisəsi hesab edilmir:
 - 6.2.1. Üçüncü şəxsin tələbi (məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarı) sığortalının və ya sığorta olunanın, onların əməkdaşlarının, sığortalanmış ünvanda olan şəxslərin, həmçinin sığortalının və ya sığorta olunanın razılığı ilə onlara məxsus binalarda alkoqoldan, narkotik vasitələrdən, psixotrop maddələrdən və ya güclü təsir edən digər maddələrdən istifadə olunması nəticəsində sərxoş vəziyyətdə işləyən şəxslərin fəaliyyətinin nəticəsi olarsa;
 - 6.2.2. Üçüncü şəxsin tələbinin (məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarının) predmeti həmin üçüncü şəxsin qəsdən etdiyi hərəkətin nəticəsində yaranan zərərin evəzinin ödənilməsi olduqda;
 - 6.2.3. Üçüncü şəxsin tələbinin (məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarının) predmeti mənəvi zərərin evəzinin ödənilməsidirsə;
 - 6.2.4. Üçüncü şəxsin tələbinin (məhkəmənin qüvvəyə minmiş qərarının) predmeti həmin şəxsin aşağıdakı əmlakına dəyən zərərin evəzinin ödənilməsi ilə bağlı olarsa: əntiq və nadir əşyalar, qiymətli metallardan, qiymətli, yarımqiymətli daşlardan hazırlanmış məmulatlar, dini ayinlərin predmetləri, kolleksiyalar, incəsənət əsərləri, pul nişanları, qiymətli kağızlar, sənədlər və fotosəkillər.
- 6.3. Bu sığorta istənilən halda aşağıdakıları əhatə etmir:
 - 6.3.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən müəyyən edilən sığorta ərazisindən kənarında dəyən zərərin ödənilməsi barədə tələb;
 - 6.3.2. Sığortalı və sığorta olunan da daxil olmaqla, qəsdən zərər vurmuş istənilən şəxsin tələbi və ya iddiası. Bu zaman qəsdən vurulmuş zərərə itkinin baş verməsinin mümkünüyünün kifayət qədər böyük ehtimalla gözlənilməsi və belə hərəkətə görə məsuliyyət daşıyan şəxsin bilərəkdən ona yol verməsi ilə müşayiət olunan hərəkət və ya hərəkətsizlik aid edilir.
 - 6.3.3. eyni müqavilə üzrə biri-birinə qarşı məsuliyyətləri sığortalanmış sığortalı və ya sığorta olunan tərəfindən irəli sürülən tələb;
 - 6.3.4. hərbi əməliyyat, üsyan, qiyam, xalq iğtişaşları, silahlı qruplaşmaların və terrorçuların fəaliyyəti nəticəsində dəyən zərərin ödənilməsi ilə bağlı istənilən tələb;
 - 6.3.5. riskin dərəcəsini əhəmiyyətli dərəcədə artıran, sığortaçı tərəfindən sığortalıya ümumqəbuledilmiş qaydalara görə aradan qaldırılması tapşırılan halların sığortaçı ilə razılaşıdırılmış

müddət ərzində sığortalının aradan qaldırmaması nəticəsində dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsi barədə tələb;

6.3.6. radioaktiv çirklənmədən, şüalanmadan və nüvə yanacağıının istifadəsi ilə bağlı olan fəaliyyətin digər nəticələrindən baş verən hallar;

6.3.7. qurğu və avadanlığın köhnəlməsinin birbaşa nəticəsində baş verən hallar;

6.3.8. Sığortalı tərəfindən qanunların, qərarların, müəssisə və istehsalat qaydalarının, normalarının və normativ sənədlərin tələblərinin qəsdən pozulması nəticəsində baş verən hallar.

7. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANMASI

7.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması.

7.1.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması üçün sığortalı sığortaçının ərizə formasını doldurur.

7.1.2. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

7.1.3. Sığorta müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi halında, sığorta təminatının müddəti sığorta müqaviləsinin bağlandığı gün saat iyirmi dördədən başlanır və sığorta müqaviləsinə əsasən həmin müqavilənin qüvvədə olduğu sonuncu gün saat iyirmi dördə başa çatır.

7.2. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri.

7.2.1. Sığortaçı - Bu qaydalara əsasən sığortaçı dedikdə "Qala Sığorta" ASC başa düşülür.

7.2.2. Sığortalı - Bu qaydalara əsasən sığorta predmetinə münasibətdə əmlak maraqları olan hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur. Bu qaydalar daxilində sığortalının hərəkətlərinə onun işçilərinin, rəsmi şəxslərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, "Sığorta fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, sığorta müqaviləsinə, vəkalətnaməyə (etibarnaməyə) və ya vəzifə öhdəliklərinə əsasən sığortalı adından çıxış etmək səlahiyyəti olan digər nümayəndələrinin hərəkətləri də aid edilir.

8. SİĞORTA HAQQI

8.1. Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

8.2. Sığorta haqqı bir dəfəyə və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.

8.3. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsindən sonra qüvvəyə minir.

8.4. Sığorta haqqı və ya onun növbəti hissəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulduğundan daha az məbləğdə ödənilmədikdə:

8.4.1. Bu halda sığortaçı onun ödənilməsi üçün Mülki Məcəllənin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 (on beş) günədək əlavə müddət müəyyən edə bilər;

8.4.2. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşıdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 (bir) aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

8.5. Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə ödəmədikdə, sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər.

9. AZADOLMA MƏBLƏĞİ

9.1. Sığorta müqaviləsində şərtli və ya şərtsiz azadolma məbləği sığortalı ilə sığortaçı arasındakı razılığa əsasən müəyyən oluna bilər.

9.2. Şərtli azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda, zərər məbləğindən azadolma məbləği çıxılır.

9.3. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda, həmin məbləğ hər bir halda zərər məbləğindən çıxılır.

9.4. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində bir neçə sığorta hadisəsi baş verdikdə azadolma məbləği hər bir hadisə üzrə tətbiq olunur.

10. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏRİN EDİLMƏSİ

- 10.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində sığortalı və sığortaçı müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilərlər.

11. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ

- 11.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

11.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;

11.1.2. aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:

11.1.2.1. əmlak sığortası müqaviləsinə bağlanmış sığortalı sığorta müqaviləsi bağlayarkən sığortalanmış əmlakı qəbul edəcək hər hansı şəxsi təyin etmiş olduğu, habelə sığorta hadisəsi baş verənədək sığortaçının razılığı ilə onu dəyişdirmiş olduğu hallarda sığortalı fiziki şəxs vəfat edərsə, onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri bu qaydalarla ilə müəyyən olunmuş vərəsəlik qaydasında sığortalanmış əmlakı qəbul edən şəxsə keçir;

11.1.2.2. qanunvericilikdə və ya müqavilədə başqa şərtlər müəyyən edilməmişdirsə, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünün, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;

11.1.2.3. sığortalı olan hüquqi şəxs sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə yenidən təşkil edildikdə onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri müvafiq hüquq varisinə keçir.

11.1.3. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;

11.1.4. Qanunvericilikdə, yaxud sığorta müqaviləsində digər hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə; əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilir;

11.1.5. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

11.1.6. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini tam olaraq yerinə yetirdikdə;

11.1.7. sığortalı sığorta haqqını sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

11.1.8. sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

11.1.9. sığortalı və ya sığortaçı sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi tələbi ilə çıxış etdikdə.

- 11.2. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa, mülki məsuliyyət sığortası üzrə müqavilə məhkəmənin müvafiq qərarının qüvvəyə mindiyi andan xitam verilmiş hesab edilir, digər hallarda isə belə sığortalının hüquq və vəzifələrini onun qəyyumu və ya himayəçisi həyata keçirir.

- 11.3. Bu maddədə göstərilən hallarda sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda bu Qaydaların 11.4-cü bəndi nəzərə alınmaqla müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.

- 11.4. Sığorta müqaviləsinə bu qaydaların 11.1.9-cu maddəsinə uyğun olaraq sığortalının və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırıdığı yazılı bildiriş göndərməlidir.

12. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ

- 12.1. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə (qrup

halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxmaqla həmin müddət üçün sığorta haqlarını ona qaytarır. Sığortalının sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı tələbi sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdır, sığortaçı sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

- 12.2. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdır, sığortaçı müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarını) qaytarır. Bu halda sığortaçı sığorta müqaviləsi üzrə (qrup halında sığorta zamanı isə müqavilənin hər hansı sığorta predmeti ilə bağlı sığorta haqqına mütənasib olan) sığorta haqqının qaytarılan hissəsindən işlərin aparılması xərclərinin müqavilənin qurtarmamış müddətinə mütənasib hissəsini çıxıb bilər.
- 12.3. Sığorta müqaviləsinə (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqaviləyə hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarına) bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqları) sığortalıya qaytarılmır.
- 12.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək ödənilmiş sığorta haqqından (qrup halında sığorta zamanı, həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmeti üzrə ödənilmiş sığorta haqlarından) az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu qaydaların 12.1-ci və 12.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.
- 12.5. Sığorta müqaviləsi bu qaydaların 11.2-ci bəndində müəyyən edilmiş məhkəmə qərarı əsasında xitam verilmiş hesab edildikdə sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin (qrup halında sığorta zamanı həm də müqavilənin hər hansı bir sığorta predmetinə münasibətdə) qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu qaydaların 12.3-cü və 12.4-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

13. TƏRƏFLƏRİN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ:

13.1. Sığortalının vəzifələri:

- 13.1.1. sığorta haqqını vaxtında ödəmək;
- 13.1.2. digər sığorta müqavilələri barədə sığortaçıya məlumat vermək;
- 13.1.3. sığorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 15.1-ci bəndində müəyyən edilmiş müddətdə sığortaçını xəbərdar etmək;
- 13.1.4. sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman sığortaçı tərəfindən sığortalıya təqdim olunur. Sığortalı öz növbəsində sorğu formasındakı sualları dürüst və düzgün şəkildə cavablandırmaqlı və sığorta müqaviləsi qüvvədə olan müddətdə riskin dərəcəsi dəyişilsə bu barədə sığortaçıya məlumat verməlidir;
- 13.1.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələr.

13.2. Sığortaçının vəzifələri:

- 13.2.1. sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etmək;
- 13.2.2. sığorta ödənişini bu Qaydaların 18.1-ci bəndində müəyyən edilmiş müddətdə vermək;
- 13.2.3. sığortalı barədə məlumatı, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatı yaymamaq;
- 13.2.4. sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu formasını sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman Sığortalıya təqdim etməlidir. Əhəmiyyətli hal haqqında ərizə

formasında yanlış məlumatlar olduğu sonradan aşkarlanarsa, Sığortaçı müqaviləyə xitam verə bilər.

13.2.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələr.

13.3. Sığortalının hüquqları:

13.3.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçının müstəqil auditor tərəfindən təsdiqlənmiş illik balansı və fəaliyyətinin illik yekunlarına dair maliyyə nəticələri ilə tanış olmaq;

13.3.2. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən bu Qaydalarla tanış olmaq;

13.3.3. Sığorta müqaviləsi üzrə istənilən açıqlamanı sığortaçıdan sorğu etmək;

13.3.4. Sığortaçının razılığı ilə sığorta məbləğinin və ayrı-ayrı sığorta riskləri üzrə sığorta məbləğlərinin ölçüsünə, sığorta müddətinə, sığorta haqlarının ölçüsünə dair sığorta müqaviləsinin şərtlərini dəyişdirmək. Belə dəyişikliklər sığorta müqaviləsinə əlavə sazişlə rəsmiləşdirilməlidir;

13.3.5. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermək;

13.3.6. Sığorta şəhadətnaməsi itdikdə və ya məhv olduqda onun dublikatını sığortaçıdan tələb etmək;

13.3.7. Bu Qaydalarda, sığorta müqaviləsində, və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər hüquqlardan istifadə etmək.

13.4. Sığortaçının hüquqları:

13.4.1. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalının özünə məlum olan və / və ya etdiyi, sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortalıya sorğu vermək;

13.4.2. Sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırması, və /və ya zərərin qiymətləndirilməsi üçün müstəqil eksperti, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxsi təyin etmək. Sığorta hadisəsinin araşdırılması və zərərin qiymətləndirilməsi üçün təyin olunan müstəqil ekspertlər və sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslər bununla bağlı sığortaçının malik olduğu bütün hüquqlardan istifadə edə bilərlər;

13.4.3. sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcminin müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları sığortalıdan tələb etmək;

13.4.4. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq;

13.4.5. Sığortalı tərəfindən bağlanan müqavilə şərtlərinə əməl edilməsini yoxlamaq;

13.4.6. Sığortaçı sığorta hadisəsi ilə bağlı həm onun, həm də sığortalının maraqlarının müdafiəsi üçün öz vəkili və ya digər səlahiyyətli şəxsin təyin olunmasını zəruri hesab etdikdə - bu cür maraqların müdafiəsi üçün Sığortaçının göstərdiyi şəxslərə etibarnamə və ya digər zəruri sənədləri vermək. Sığorta hadisəsi ilə bağlı məhkəmədə sığortalının maraqlarını təmsil etmək və ya digər şəkildə Sığortalının hüquqi müdafiəsini həyata keçirmək sığortaçının öhdəliyi deyil, hüququdur. Sığortaçı məhkəmədə Sığortalının maraqlarını təmsil etməkdən imtina etdikdə, o, bu cür proseslərdə sığortalının maraqlarını müdafiə edən vəkillərin xidmətlərinin ödənilməsi üzrə faktiki xərcləri sığortalıya ödəməlidir. Bu cür xərclər sığorta müqaviləsinin müəyyən etdiyi məsuliyyət həddində ödənilir;

13.4.7. Sığorta tənzimlənməsi zamanı əlavə ekspertizanın təyin edilməsi;

13.4.8. Sığorta riski həddində artım baş verdikdə ona mütənasib sürətdə sığorta haqqının artırılmasını, ona xitam verilməsini və ya müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq qaydada tələb etmək. Bu halda tələb olunan dəyişiklik müqaviləyə əlavə tərtib olunmaqla tərəflərin qarşılıqlı razılığı əsasında imzalanması yolu ilə həyata keçirilməlidir.

13.4.9. Bu Qaydalarda, sığorta müqaviləsində, və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər hüquqlardan istifadə etmək.

14. SİĞORTA RİSKİNDƏKİ DƏYİŞİKLİKLƏR

14.1. Sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman sığortaçı tərəfindən sığortalıya təqdim olunur. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, sığortalı, sığorta müqaviləsi bağlanan zaman sığortaçıya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişməsi, həmçinin sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edən və ona məlum olan bütün digər hallar barədə sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

- 14.2. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:
- 14.2.1. sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək,
 - 14.2.2. əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək və ya,
 - 14.2.3. məlumat verildiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə xitam vermək.

15. SİĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİKDƏ SİĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ VƏ SİĞORTAÇI TƏRƏFİNDƏN NƏZARƏT

- 15.1. Bu qaydalar əsasında bağlanmış sığorta müqaviləsi üzrə sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda qanunvericiliyə uyğun olaraq həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.
- 15.2. İtkilərin azaldılması və təhlükəyə məruz qalan şəxsin həyatının xilas edilməsi üçün bütün mümkün və məqsədəuyğun tədbirləri həyata keçirməlidir.
- 15.3. Sığortalı öz imkanları daxilində, zədələnmiş əmlaka baxış keçirilməsində və dəymiş zərərin həcmi müəyyənləşdirilməsində sığortaçının iştirakını təmin etməlidir.
- 15.4. Sığorta hadisəsinin səbəbləri, gedişi və nəticələri, dəymiş zərərin xarakteri və həcmi barədə nəticə çıxarmağa imkan verən, əlində olan bütün informasiyanı və sənədləri sığortaçıya təqdim etməlidir.
- 15.5. Sığortaçının razılığı olmadan zərərin əvəzini ödəməmək, sığorta hadisəsi ilə bağlı ona qarşı irəli sürülmüş tələbləri nə tam, nə də qismən qəbul etməmək, həmçinin belə tələblərin tənzimlənməsi üzrə hər hansı birbaşa və ya dolayı öhdəlikləri öz üzərinə götürməməlidir.
- 15.6. Sığortalı müqavilənin şərtlərinə əsasən hər hansı pretenziyanın yaranmasına səbəb ola bilən hadisə haqqında mümkün olan ən qısa zamanda yazılı şəkildə məlumat verməli və sığortaçının tələb etdiyi bütün əlavə məlumatı sığortaçıya təqdim etməlidir. Hər hansı pretenziya, iddia, məhkəmə çağırışı və ya məhkəmə prosesi və bunlara aid olan bütün sənədlər alınan kimi sığortaçıya verilməlidir.
- 15.7. Sığortalı sığortaçının ilkin razılığı olmadan onun məsuliyyətinin tanınmasına yönəlmiş hər hansı bir hərəkət etməyə, saziş imzalamağa və ya vəd verməyə haqlı deyildir. Sığortaçı Sığortalı adından hər hansı pretenziyanın müdafiə olunması və həll edilməsi, yaxud Sığortalı adından ziyanın ödənilməsi və onun xeyrinə məhkəmədə iddianı qəbul etmək və təmin etmək hüququna malikdir. Sığortalı Sığortaçının ehtiyac duyduğu bütün məlumatı ona təqdim etməlidir.

16. SİĞORTA HADİSƏSİNİN TƏSDİQİ

- 16.1. Sığortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcmi müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları bu qaydaların 16.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığortalıdan tələb etmək hüququna malikdir.
- 16.2. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək sığortaçının və ya onun nümayəndəsinin vəzifəsidir.

17. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR

- 17.1. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:
- 17.1.1. Sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi (ərizə, müraciət);
 - 17.1.2. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, hər hansı dövlət orqanına məlumat verilmədirsə, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd və ya məhkəmə qərarı;

- 17.1.3. sığorta şəhadətnaməsində göstərilən əmlakla bağlı mülkiyyət hüququnu, yaxud ondan istifadə və ya ona sərəncam hüququnu təsdiqləyən sənədin surəti;
- 17.1.4. dəymiş zərərin həcmnin müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədlər;
- 17.1.5. müvafiq hallarda sığorta hadisəsi hesab edilə bilən halın baş verməsi nəticəsində əlillik halında qəbul edilmiş qərarın surəti;
- 17.1.6. müvafiq hallarda sığorta hadisəsi hesab edilə bilən halın baş verməsi nəticəsində üçüncü şəxs və ya sığorta olunan öldükdə ölümün səbəbi haqqında tibbi ekspertiza rəyinin, ölüm haqqında şəhadətnamənin, habelə ölən ailə üzvlərinin onunla qohumluq əlaqəsini təsdiq edən müvafiq sənədlərin (doğum haqqında şəhadətnamənin, yaxud şəxsiyyət vəsiqəsinin, ərə (arvada) münasibətdə nikah haqqında şəhadətnamənin) surətləri;
- 17.1.7. faydalanan şəxs fiziki şəxs olduqda onun şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti, hüquqi şəxs olduqda isə onun nümayəndəsinə verilmiş müvafiq etibarnamə və həmin nümayəndənin şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti.
- 17.2. Bu qaydaların 17.1-ci maddəsində qeyd olunan bütün sənədlər sığortaçıya daxil olduğu tarixdən 7 iş günündən gec olmayaraq sığortaçı sığorta ödənişini verməli, yaxud sığortalıya, sığorta olunana və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina haqqında yazılı şəkildə əsaslandırılmış bildiriş təqdim etməlidir.
- 17.3. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.
- 17.4. Sığortalının sığorta hadisəsi ilə bağlı sığortaçı ilə razılaşdırılmış əlavə xərclərinin (məhkəmə xərclərinin) əvəzinin ödənilməsi halları istisna olmaqla, sığortaçı sığorta ödənişini bu qaydalardakı mənada zərər çəkmiş üçüncü şəxsə verir.
- 17.5. Sığorta müqaviləsində müəyyən edilmiş sığorta məbləği həmin müqavilə üzrə verilmiş sığorta ödənişi həcmində azalmış hesab olunur. Sığorta qanunvericiliyində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, bu zaman sığorta müqaviləsinə sığorta məbləğinin azalması ilə bağlı dəyişiklik etmək vacib deyil. Sığortalı əlavə sığorta haqqı ödəməklə, sığorta məbləğini bərpa edə bilər.

18. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMA QAYDASI

- 18.1. Sığorta ödənişinin məbləğinə aşağıdakılar daxildir:
- 18.1.1. Fiziki şəxsin sağlamlığına zərər dəydikdə və ya o öldükdə:
- 18.1.1.1. əmək qabiliyyətinin itirilməsinə və ya şikəstlik, yaxud səhhətinə dəyən digər zərər nəticəsində azalmasına görə zərərçəkənin itirdiyi qazanc;
- 18.1.1.2. səhhətin bərpası üçün lazım olan əlavə xərclər (gücləndirilmiş qidalanma, sanatoriya-kurort müalicəsi, kənar qulluq, protezləşdirmə, nəqliyyat xərcləri, ödənişli tibbi xidmətlərə çəkilən xərclər və s.);
- 18.1.1.3. qazancın elə bir hissəsi ki, zərərçəkənin ölümü nəticəsində onun himayəsində olan və ya ondan təminat almaq hüququna malik olan əmək qabiliyyətsiz şəxslər ondan məhrum olmuşlar;
- 18.1.1.4. şəraitin ilkin araşdırılması və sığortalının və ya sığorta olunanın təqsirinin dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi üzrə çəkilən məqsədəuyğun xərclər;
- 18.1.1.5. məhkəmə orqanlarında güman edilən sığorta hadisəsi ilə bağlı işlərin aparılması üzrə xərclər;
- 18.1.1.6. sığorta hadisəsi nəticəsində zərər çəkən şəxsin həyatının və əmlakının xilas edilməsi və ya zərərin azaldılması üçün çəkilən lazımi və məqsədəuyğun xərclər;
- 18.1.2. Fiziki və ya hüquqi şəxsin əmlakına zərər dəydikdə:
- 18.1.2.1. əmlakın məhv olması və ya zədələnməsi nəticəsində dəyən real zərər. Real zərər məbləğinə köhnəlmə əmsalı tətbiq edilir.
- 18.1.2.2. əgər baş vermiş hadisə sığorta hadisəsi hesab edilirsə, şəraitin ilkin araşdırılması və sığortalının və ya sığorta olunanın təqsirinin dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi üçün məqsədəuyğun xərclər;
- 18.1.2.3. əgər baş vermiş hadisə sığorta hadisəsi hesab edilirsə, məhkəmə orqanlarında güman edilən sığorta hadisəsi ilə bağlı işlərin aparılması üzrə xərclər;

- 18.1.2.4. sığorta hadisəsi nəticəsində zərər çəkən şəxsin həyatının və əmlakının xilas edilməsi və ya sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərərin azaldılması üçün çəkilən lazımi və məqsədəuyğun xərclər.
- 18.2. Sığorta şəhadətnaməsində azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda hazırkı qaydaların 9-cu bəndinə uyğun olaraq azadolma məbləğinin miqdarı çıxılmaqla sığorta ödənişi verilir.
- 18.3. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi miqdarı sığorta məbləğini aşma bilməz.
- 18.4. Sığorta şəhadətnaməsi ilə təminat verilən hadisəyə başqa bir sığorta şəhadətnaməsi ilə də təminat verilmiş olarsa və bu təminat barədə sığortaçıda məlumat olarsa şərikli sığorta əsasları tətbiq edilir.

19. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI

- 19.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:
- 19.1.1. sığorta hadisəsi barəsində məlumatın sığortaçıya vaxtında verilməməsi nəticəsində sığortaçının hadisənin sığorta hadisəsi olub-olmamasını müəyyənləşdirmək imkanından məhrum olması;
- 19.1.2. Mülki Məcəllədə, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin müvafiq hadisənin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə hadisə ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;
- 19.1.3. sığortalının sığortalanan əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımi və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;
- 19.1.4. zərər dəymiş əmlakın sığortaçıya təqdim edilməsi ilə bağlı Mülki Məcəllənin 925.5-ci maddəsinə riayət edilməməsinin sığortaçını zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;
- 19.1.5. əmlakın sığortası üzrə sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.
- 19.1.6. sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;
- 19.1.7. baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;
- 19.1.8. sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 (on beş) gün sonra, bu qaydaların 8.4.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 (üç) gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqının müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;
- 19.1.9. müqavilə və ya qanunla hərbi risklərin sığortalınması nəzərdə tutulmadıqda, hadisənin baş verməsinin hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər hesab edilən halların nəticəsi olması;
- 19.2. Mülki Məcəllənin 911.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, habelə tələb olunan məlumata sığortalının cavab verməməsinə baxmayaraq sığorta müqaviləsi bağlanmış olduğu halda sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi və ya tələb olunan məlumatın verilməməsi faktına əsaslanma bilməz.
- 19.3. Bu qaydaların 19.1.14-cü bəndində müəyyən edilmiş hallarda sığortaçı zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olduqda belə, aşkar faktlarla sübut olunan həcmdə sığorta ödənişindən imtina edə bilməz.
- 19.4. Mülki Məcəllədə, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığorta hadisəsi onun baş verməsinə yönələn, sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı və (və ya) sığorta olunan hesab edilməyən faydalanan şəxsin qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində baş verdikdə, həmin faydalanan şəxs sığorta ödənişini almaq hüququndan məhrum olur.

20. SUBROQASIYA HÜQUQU

- 20.1. Subroqasiya hüququ sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərərə görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququdur.
- 20.2. Faydalanan şəxsin zərərvuran şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.
- 20.3. Faydalanan şəxs sığorta ödənişini aldıqda, subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımi sənədlərlə sığortaçını təmin etməlidir.
- 20.4. Faydalanan şəxs zərərvuran şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımi sənədləri sığortaçıya verməkdən imtina etdikdə, sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən zərərvuran şəxsdən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir.
- 20.5. Sığortaçının sığortalıya və ya sığorta olunana qarşı subroqasiya hüququ sığortalının və ya sığorta olunanın, yaxud onların nümayəndəsinin əmlakı (binanı, tikilini, avtonəqliyyat vasitəsini, cihazı, qurğunu, avadanlığı və s.) alkoqol, narkotik və ya toksikoloji sərxoşluq vəziyyətində istismar etməsi halında yaranır.

21. TƏRƏFLƏRİN MƏSULİYYƏTİ

- 21.1. Bu qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

22. İŞ SİRLƏRİNİN GİZLİ SAXLANILMASI

- 22.1. Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

23. MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ QAYDASI

- 23.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.

24. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR

- 24.1. Tərəflərin qarşılıqlı razılığına əsasən, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və bu qaydalara zidd olmaması şərtlə, sığorta müqaviləsində əlavə şərtlər nəzərdə tutula bilər.